

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΑΝΑΓΚΙΝΗΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 27662/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ
(Δίκαιη ικανοποίηση)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

8 Μαρτίου 2018

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Καναγκίνης κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Kristina Pardalos, *πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Ksenija Turković,

Armen Harutyunyan,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke, *δικαστές*,

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 13 Φεβρουαρίου 2018,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 27662/09) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κ. Θεμιστοκλής Καναγκίνης («ο προσφεύγων») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 4 Μαΐου 2009 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Με την από 27 Οκτωβρίου 2016 απόφασή του («η κύρια απόφαση»), το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 της Σύμβασης εξαιτίας του παράλογου χαρακτήρα του ύψους της αποζημίωσης που ζητήθηκε εκ μέρους του Δημοσίου από τον προσφεύγοντα για την επαναγορά ενός απαλλοτριωθέντος οικοπέδου σε σχέση με το ποσό το οποίο αυτός είχε εισπράξει ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης (*Καναγκίνης κατά Ελλάδας*, αριθ. 27662/09, 27 Οκτωβρίου 2016).

3. Επικαλούμενος το άρθρο 41 της Σύμβασης, ο προσφεύγων αξίωσε μία δίκαιη ικανοποίηση 632.976,50 ευρώ (EUR) για υλική ζημία. Αξίωσε επίσης 10.000 EUR για ηθική βλάβη και 3.773 EUR για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

4. Δεδομένου ότι το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 της Σύμβασης δεν ήταν ώριμο, το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε και κάλεσε την Κυβέρνηση και τον προσφεύγοντα να του υποβάλουν εγγράφως, εντός προθεσμίας έξι μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του ζητήματος αυτού και, ειδικότερα, να του γνωστοποιήσουν

οποιαδήποτε συμφωνία στην οποία αυτοί θα μπορούσαν να καταλήξουν (ομοίως, § 63 και σημείο 4 του διατακτικού).

5. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν παρατηρήσεις. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κύριο Σ. Τσακυράκη, δικηγόρο του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις εντεταλμένες του αντιπροσώπου της, κ. Ε. Τσαούση, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Γ. Παπαδάκη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

6. Καμία συμφωνία επιτρέπεται έναν φιλικό διακανονισμό δεν κατέστη δυνατή.

7. Στις 4 Ιουνίου 2017, ο κ. Θεμιστοκλής Καναγκίνης απεβίωσε. Οι διάδοχοί του, ήτοι η κόρη και ο γιός του – κυρία Ευαγγελία Καναγκίνη και κύριος Γεώργιος Καναγκίνης – εξέφρασαν την επιθυμία τους να συνεχίσουν την διαδικασία. Στις 13 Φεβρουαρίου 2018, το Δικαστήριο έκανε δεκτό το αίτημα. Για λόγους ευκολίας, η παρούσα απόφαση θα συνεχίσει να αποκαλεί τον κ. Θεμιστοκλή Καναγκίνη ως «ο προσφεύγων», παρά το γεγονός ότι η ιδιότητα αυτή θα πρέπει πλέον να αποδίδεται στους κληρονόμους του (βλέπε, για παράδειγμα, *Fondation des élèves de l'Eglise réformée et Stanomirescu κατά Ρουμανίας*, αριθ. 2699/03 και αριθ. 43597/07, § 5, 7 Ιανουαρίου 2014).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

8. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

α) Ο προσφεύγων

9. Κατ'αρχήν, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι, αν και η Κυβέρνηση είχε αναπροσαρμόσει κατά τρόπο λογικό την αποζημίωση που του είχε καταβληθεί, η ίδια φέρεται να είχε καταβάλει ένα ποσό πολύ μικρότερο από εκείνο που του ζήτησε να καταβάλει ή ακόμη και από εκείνο που αντιστοιχεί στην σημερινή φορολογική αξία του ακινήτου. Κατά συνέπεια, εκτιμά ότι η ζημία του συνίσταται στην διαφορά μεταξύ του ποσού που του ζητήθηκε να καταβάλει σήμερα προκειμένου να ανακτήσει το ακίνητό του και εκείνου που θα του είχε ζητηθεί να καταβάλει όταν αυτός

κατέθεσε την αίτησή του για άρση της απαλλοτρίωσης, αν το ποσό αυτό είχε υπολογιστεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την Σύμβαση. Έχει την γνώμη ότι η δίκαιη αποζημίωση θα έπρεπε να υπολογιστεί από το 2002 (έτος κατά το οποίο αυτός ζήτησε την άρση της απαλλοτρίωσης και την ανάκτηση του ακινήτου του) και θα έπρεπε να αντιστοιχεί στην διαφορά μεταξύ της σημερινής φορολογικής αξίας (254,456,03 EUR) και της φορολογικής αξίας του 2002 (151.078,80 EUR), ήτοι, κατά τον προσφεύγοντα, σε ένα ποσό 103.777,23 EUR.

10. Κατά δεύτερο λόγο, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η ζημία του προκύπτει επίσης από την στέρηση της χρήσης του ακινήτου από το 2002 μέχρι σήμερα. Αναφέρει ότι, αν είχε το οικόπεδο στην διάθεσή του, θα το είχε χρησιμοποιήσει ως χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων και ότι, με πέντε πελάτες, αυτός θα είχε εισπράξει 108.000 EUR κατά τα 15 έτη που παρήλθαν.

11. Τρίτον, ο προσφεύγων αξιώνει 10.000 ευρώ για την ηθική βλάβη.

β) Η Κυβέρνηση

12. Κατ'αρχήν, η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά επαρκή ικανοποίηση εν προκειμένω. Εκτιμά πράγματι ότι ο προσφεύγων μπορεί να επιτύχει πλήρη αποζημίωση (*restitution in integrum*) καλώντας τις εθνικές αρχές να υπολογίσουν την αποζημίωση την οποία αυτός πρέπει να καταβάλει προκειμένου να ανακτήσει το ακίνητό του. Προς τούτο, αναφέρει ότι, μετά την έκδοση της κύριας απόφασης, ο προσφεύγων είχε δύο δυνατότητες: είτε να προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας με μία αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, ενέργεια η οποία, κατά την Κυβέρνηση, θα επέτρεπε στην διοίκηση να ορίσει μία νέα αποζημίωση προς καταβολή (ενόψει της ανάκτησης του ακινήτου) σύμφωνα με τα κριτήρια του νόμου 4070/2012 (άρθρο 69Α του διατάγματος 18/1989 όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 4446/2016), είτε να ζητήσει απευθείας από την διοίκηση να ορίσει το ύψος της αποζημίωσης αυτής. Εν τούτοις, ο προσφεύγων φέρεται να μην έκανε χρήση κάποιας από αυτές τις δύο δυνατότητες. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι ανέλαβε η ίδια, με δική της πρωτοβουλία, αυτήν την δεύτερη διαδικασία, η οποία φέρεται να εκκρεμεί ακόμη: κατά την Κυβέρνηση, ένας εκτιμητής εκτίμησε την σημερινή αγοραία αξία του ακινήτου (σε ποσό 1.104.000 EUR), σύμφωνα με τα κριτήρια τα οποία μνημονεύονται από το Δικαστήριο στην κύρια απόφασή του, και συνέταξε μία έκθεση προοριζόμενη να διαβιβαστεί στο Υπουργείο Οικονομίας που είναι αρμόδιο

να λάβει την οριστική απόφαση (άρθρο 12 § 3 του νόμου 2882/2001 όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 4070/2012).

13. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το κρίσιμο έτος για τον υπολογισμό της καταβλητέας αποζημίωσης δεν είναι το 2002 αλλά το 2004, ήτοι το έτος στην διάρκεια του οποίου το Συμβούλιο της Επικρατείας φέρεται να ακύρωσε την άρνηση της διοίκησης να άρει την απαλλοτρίωση. Εξάλλου, αναφέρει ότι η φορολογική αξία του επιδίκου ακινήτου κατά το διάστημα 2001-2005 δεν ήταν 151.078,80 EUR όπως φέρεται να ισχυρίζεται ο προσφεύγων, αλλά 326.409 EUR. Τονίζει ότι ο νόμος 2882/2001 προβλέπει ότι η φορολογική αξία ενός ακινήτου συνιστά ένα ελάχιστο κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται να οριστεί η αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί για την ανάκτηση του ακινήτου και ότι ο καθορισμός ενός τέτοιου ελάχιστου ποσού αποβλέπει στο να εγγραφεί ένα λογικό ύψος για την αποζημίωση αυτή όταν η αγοραία αξία του ακινήτου είναι μικρότερη της φορολογικής αξίας.

14. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι η αγοραία αξία του εν λόγω ακινήτου δεν μπορεί να αποτελέσει την βάση του υπολογισμού της υλικής ζημίας του προσφεύγοντος. Εκτιμά ότι δεν είναι λογικό να καταβάλει το Δημόσιο ως αποζημίωση στον προσφεύγοντα το ποσό το οποίο αντιστοιχεί στην αγοραία αξία του ακινήτου, έτσι ώστε ο τελευταίος να το καταβάλει με την σειρά του στο Δημόσιο. Προσθέτει ότι, αν συνέβαινε αυτό, θα ήταν ευχερές να διαπιστωθεί η έκταση της ζημίας που θα υφίστατο το Δημόσιο και ο πλουτισμός του προσφεύγοντος, λαμβανομένου υπόψη, σύμφωνα με την Κυβέρνηση: (α) του γεγονότος ότι το Δημόσιο δεν εκμεταλλεύτηκε το ακίνητο μετά την απαλλοτρίωση, (β) του γεγονότος ότι ο νόμος 4070/2012 δεν επιτρέπει τον καθορισμό της καταβλητέας αποζημίωσης σε ύψος μικρότερο της αγοραίας αξίας, (γ) του γεγονότος της αγοραίας αξίας των γειτονικών ιδιοκτησιών και του γεγονότος ότι το επίδικο ακίνητο είναι ένα μη οικοδομημένο οικόπεδο. Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι θα έπρεπε να ληφθεί επίσης υπόψη ότι το ποσό των 22.678 EUR, το οποίο ο προσφεύγων είχε εισπράξει ως αποζημίωση απαλλοτρίωσης το 1977, αντιστοιχούσε, με όρους αγοραστικής αξίας, σε ποσό 601.705,67 EUR το 2005 και σε ποσό 665.645,42 EUR το 2008. Κατά την γνώμη της, με τα ποσά αυτά ο προσφεύγων θα μπορούσα να αντικαταστήσει το ακίνητό του με άλλο οικόπεδο ίσης αξίας ή να προβεί σε κάποια άλλη επένδυση.

15. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απώλεια της χρήσης του ακινήτου του δεν προξένησε κάποια ζημία στον προσφεύγοντα, για τον λόγο ότι αυτός εισέπραξε μία αποζημίωση απαλλοτρίωσης ικανή να επενδυθεί και να παράξει κέρδη. Τέλος,

αποκρούει το επιχείρημα του προσφεύγοντος σύμφωνα με το οποίο το ακίνητο θα μπορούσε να στεγάσει μία επιχείρηση στάθμευσης αυτοκινήτων, δεδομένου ότι το εν λόγω ακίνητο βρίσκεται σε ένα πεζοδρόμιο, μία τέτοια εκμετάλλευση απαγορευόταν από την σχετική νομοθεσία από το 1993. Για την Κυβέρνηση, δεν υπάρχει επομένως καμία απώλεια ευκαιριών για τον προσφεύγοντα προς τούτο.

16. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ζητηθέν ποσό είναι υπερβολικό ως δυσανάλογο προς την σοβαρότητα της διαπιστωθείσας παραβίασης καθώς και προς τις οικονομικές συνέπειες της τελευταίας για τον προσφεύγοντα.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μία απόφαση που διαπιστώνει παραβίαση επισύρει για το εναγόμενο Κράτος την νομική υποχρέωση να διακόψει την παραβίαση και να εξαλείψει τις συνέπειές της έτσι ώστε να αποκαταστήσει κατά το μέγιστο δυνατό την προηγούμενη κατάσταση (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας (δίκαιη ικανοποίηση)* [GC], αριθ. 31107/96, § 32, CEDH 2000-XI, και *Κάτσαρης κατά Ελλάδας (δίκαιη ικανοποίηση)*, αριθ. 51473/99, § 17, 13 Νοεμβρίου 2003).

18. Τα συμβαλλόμενα Κράτη είναι κατ'αρχήν ελεύθερα να επιλέγουν τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν προκειμένου να συμμορφωθούν προς μία απόφαση που διαπιστώνει μία παραβίαση. Αυτή η διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο εκτέλεσης μιας απόφασης αντανακλά την ελευθερία της επιλογής η οποία συνοδεύει την πρωταρχική υποχρέωση που η Σύμβαση επιβάλλει στα συμβαλλόμενα Κράτη: την εξασφάλιση του σεβασμού των προστατευομένων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Αν η φύση της παραβίασης επιτρέπει μία *restitution in integrum*, το εναγόμενο Κράτος έχει την υποχρέωση να την πραγματοποιήσει, ενώ το Δικαστήριο δεν έχει ούτε την αρμοδιότητα ούτε την πρακτική δυνατότητα να το πράξει το ίδιο. Αν, αντιθέτως, το εθνικό δίκαιο δεν επιτρέπει ή επιτρέπει μόνον εν μέρει την εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης, το άρθρο 41 παρέχει στο Δικαστήριο το δικαίωμα να χορηγήσει, εφόσον συντρέχει νόμιμη περίπτωση, στον ζημιωθέντα την ικανοποίηση που αυτό κρίνει προσήκουσα (*Brumărescu κατά Ρουμανίας (δίκαιη ικανοποίηση)* [GC], αριθ. 28342/95, § 20, CEDH 2000-I).

19. Στην κύρια απόφασή του, το Δικαστήριο έκρινε, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της παρούσας υπόθεσης, ότι η επίδικη κατάσταση δεν συνιστούσε ούτε απαλλοτρίωση ούτε ρύθμιση της χρήσης της περιουσίας, αλλά υπαγόταν στην πρώτη πρόταση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, το

οποίο καθιερώνει, κατά τρόπο γενικό, την αρχή του σεβασμού της περιουσίας. Εν προκειμένω, η παρέμβαση στο δικαίωμα του προσφεύγοντος για σεβασμό της περιουσίας του συνίστατο στην αδυναμία του να ανακτήσει το απαλλοτριωθέν οικοπέδο (κατόπιν της ανάκλησης της απαλλοτρίωσης από την απόφαση αριθ. 2319/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας λόγω της μη υλοποίησης του σκοπού της) εξαιτίας του υπέρογκου ποσού που όφειλε να καταβάλει στο Δημόσιο (ομοίως, §§ 45-46).

20. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο ανέφερε ότι υπήρχε μία μεγάλη διαφορά μεταξύ του ποσού που ζητήθηκε εκ μέρους του Δημοσίου από τον προσφεύγοντα για την ανάκτηση του εν λόγω οικοπέδου και της πραγματικής αξίας του οικοπέδου αυτού όπως αυτή προέκυπτε από τα στοιχεία του φακέλου, και ότι η διαφορά αυτή δεν μπορούσε να θεωρηθεί λογική εν προκειμένω. Σημείωσε ότι, σύμφωνα με την εκτίμηση της αρμόδιας φορολογικής αρχής, η σημερινή αξία του επιδίκου οικοπέδου ήταν, κατά την ημερομηνία έκδοσης της κύριας απόφασης, 254.853,03 EUR, ήτοι μία αξία πολύ μικρότερη εκείνης που ορίστηκε από την διοικητική απόφαση της 24 Ιουλίου 2008 (665.645,42 EUR). Το Δικαστήριο συνεπέρανε έτσι ότι ήταν προφανές ότι ο προσφεύγων βρισκόταν σε μία κατάσταση που καθιστούσε στην πράξη αδύνατη την ανάκτηση της ιδιοκτησίας του (ομοίως, §§ 53 και 55).

21. Όμως, αν αυτή η ανάκτηση φαινόταν αδύνατη κατά τον χρόνο των συμβάντων, είναι ακόμη πιο αδύνατη σήμερα, λαμβανομένης υπόψη της εκτίμησης από τον εκτιμητή της επικαιροποιημένης αγοραίας αξίας του ακινήτου στα 1.104.000 EUR. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο σημειώνει το επιχείρημα της Κυβέρνησης σύμφωνα με το οποίο ο νόμος 2882/2001 προβλέπει ότι η φορολογική αξία ενός ακινήτου συνιστά ένα ελάχιστο κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται να οριστεί η αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί για την ανάκτηση του ακινήτου και ότι ο καθορισμός ενός τέτοιου ελάχιστου ποσού αποβλέπει στο να εγγυηθεί ένα λογικό ύψος για την αποζημίωση αυτή όταν η αγοραία αξία του ακινήτου είναι μικρότερη της φορολογικής αξίας. Εν προκειμένω όμως, η αγοραία αξία του ακινήτου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Κυβέρνησης, είναι πολύ μεγαλύτερη της φορολογικής αξίας.

22. Ακόμη και αν θεωρηθεί ότι η σημερινή αγοραία αξία του οικοπέδου έχει φθάσει το ποσό που αναφέρεται από την Κυβέρνηση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν θα πρέπει να ζημιωθεί από μία τέτοια κατάσταση, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ο χρόνος ο οποίος έχει παρέλθει από την εποχή των γεγονότων. Σε κάθε περίπτωση, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η επίδικη παρέμβαση δεν

συνίστατο εν προκειμένω σε μία στέρηση της ιδιοκτησίας, το ζήτημα του ύψους της φορολογικής αξίας ή της αξίας του οικοπέδου δεν είναι καθοριστικό για τους σκοπούς της εκτίμησης της υλικής ζημίας.

23. Κατά συνέπεια, στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσης της παραβίασης που διαπιστώθηκε από την κύρια απόφαση, μόνον μία αποζημίωση είναι ικανή να αποκαταστήσει την ζημία που αυτός υπέστη.

24. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι ο προσφεύγων προσδιόρισε πράγματι το εκτιμώμενο ύψος της ζημίας του, όμως η Κυβέρνηση αμφισβητεί τόσο το ύψος όσο και τον τρόπο υπολογισμού. Σημειώνει επίσης ότι η αξίωση του προσφεύγοντος όσον αφορά την ζημία η οποία προέκυψε από την απώλεια της χρήσης της ιδιοκτησίας είναι υποθετική: η αξίωση στηρίζεται στην απώλεια των εσόδων τα οποία αυτός εκτιμά ότι θα είχε εισπράξει, αν είχε μπορέσει να εκμεταλλευθεί το οικόπεδο ως χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων. Σημειώνει ότι η Κυβέρνηση αποκρούει το επιχείρημα αυτό τονίζοντας ότι το άρθρο 7 §§ 2 και 3 του προεδρικού διατάγματος 1329/1993 απαγόρευε από το 1993 μία τέτοια χρήση στην συνοικία της Πλάκας όπου βρίσκεται το εν λόγω οικόπεδο.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι, σύμφωνα με τις αρχές οι οποίες έχουν εξαχθεί από την πάγια νομολογία του, η μορφή και το ύψος της δίκαιης ικανοποίησης που προορίζεται για την αποκατάσταση μιας υλικής ζημίας διαφέρουν ανάλογα με την περίπτωση και εξαρτώνται άμεσα από την φύση της διαπιστωθείσας παραβίασης. Η τελευταία αντικατοπτρίζεται εκ των πραγμάτων στα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό της επανόρθωσης η οποία οφείλεται από το εναγόμενο Κράτος (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Pélissier et Sassi κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 25444/94, § 80, CEDH 1999-II και *Sovtransavto Holding κατά Ουκρανίας*, αριθ. 48553/99, § 55, 2 Οκτωβρίου 2003). Από την μία πλευρά, λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό των ασταθμίων παραγόντων της προκείμενης περίπτωσης, το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να εικάσει ποιο θα ήταν το ποσό που ο προσφεύγων θα έπρεπε να καταβάλει για να ανακτήσει το ακίνητο, αν το Δημόσιο είχε τηρήσει τις υποχρεώσεις του υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Προς τούτο, κατά την άποψη του Δικαστηρίου, το ποσό της επανόρθωσης δεν μπορεί να βασιστεί άμεσα ούτε στην αγοραία αξία ούτε στην φορολογική αξία του οικοπέδου. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία απώλεια πραγματικών πιθανοτήτων να ανακτήσει το οικόπεδο.

26. Θεωρώντας ότι είναι αδύνατον να ποσοτικοποιηθεί επακριβώς αυτή η απώλεια πραγματικών πιθανοτήτων στην βάση των στοιχείων που περιέχονται μέσα στην δικογραφία όπως αυτά προσκομίστηκαν από τους διαδίκους, το Δικαστήριο αποφασίζει να αποφανθεί με βάση την αρχή της επιείκειας (*Centro Europa 7 S.r.l. et Di Stefano κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 38433/09, §§ 220-222, CEDH 2012, *Βάρφης κατά Ελλάδας (δίκαιη ικανοποίηση)*, αριθ. 40409/08, § 22, 13 Νοεμβρίου 2014, *Κοσμάς και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 20086/13, §§ 94-96, 29 Ιουνίου 2017).

27. Υπό το φως των σκέψεων αυτών, το Δικαστήριο κρίνει λογικό να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 20.000 EUR για όλα τα είδη της ζημίας συνολικά, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

28. Ο προσφεύγων ζητεί 3.773 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη.

29. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν αιτιολογεί επαρκώς το αιτούμενο ποσό και δεν διευκρινίζει ποιο ποσό αντιστοιχεί σε δαπάνες και ποιο ποσό αντιστοιχεί σε αμοιβές. Θεωρεί ότι το ποσό το οποίο τυχόν θα επιδικαστεί για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη δεν θα πρέπει να υπερβεί τα 1.000 EUR.

30. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, ένας προσφεύγων μπορεί να τύχει της επιδίκασης των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης του μόνον στο μέτρο που θα αποδειχθεί η πραγματικότητά τους, η αναγκαιότητά τους και ο λογικός χαρακτήρας του ύψους τους. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων προσκομίζει δύο τιμολόγια: το πρώτο, ποσού 1.313 EUR, σχετικά με την διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, και το δεύτερο, ποσού 2.460 EUR, σχετικά με την διαδικασία ενώπιον του. Κρίνοντας το ποσό των 3.773 EUR λογικό για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη της εθνικής διαδικασίας και εκείνης ενώπιον του, το Δικαστήριο το επιδικάζει στους κληρονόμους του προσφεύγοντος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

31. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. Αποφαίνεται

(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

i) 20.000 EUR (είκοσι χιλιάδες ευρώ) για όλα τα είδη της ζημίας συνολικά, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για όλα τα είδη της ζημίας συνολικά,

ii) 3.773 EUR (τρεις χιλιάδες επτακόσια εβδομήντα τρία ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη,

(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

2. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 8 Μαρτίου 2018, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Kristina Pardalos

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 12 Απριλίου 2018

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

